

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет історії та філософії
Кафедра історії України та спеціальних історичних дисциплін
Кафедра культурології

Силабус курсу
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ»

Обсяг	3 кр./90 год.
Семестр, рік навчання	1 семестр, 1 рік навчання бакалаврату
Дні, час, місце	Геолого-географічний факультет (за розкладом)
Викладач	Полторак Володимир Миколайович Лопуга Ореста Іванівна
Контактний телефон	+3806820141777 +380505843170
E-mail	poltorak@onu.edu.ua lopugaoi@ukr.net
Робоче місце	Кафедра історії України та спеціальних історичних дисциплін (вул. Єлисаветинська, 12) Кафедра культурології (вул. Єлисаветинська, 12)
Консультації	Четвер, 14:15-15:00

КОМУНІКАЦІЯ

Постійна комунікація відбувається через соціальну мережу, яка буде зручна для студентів групи (WhatsUp, Telegram, Wiber, Signal etc.). Синхронізація спільних дій, оголошення, посилання, онлайн-консультації будуть організовані в цій групі. Заняття проводитимуться в очному чи у онлайн форматі (ZOOM конференції). Завдання та більш докладні консультації – шляхом листування через **E-mail**. Очні зустрічі проводитимуться також під час консультацій на кафедрі щочетверга о 14:15.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Вивчення історії та культури України є одним із актуальних завдань, які стоять перед сучасними дослідниками. Воно є одним із найважливіших способів самопізнання суспільства, засвоєння його віковичного досвіду, традицій. Українська нація є нацією державною, хоча значні відрізки історичного розвитку вона перебувала в складі різних держав. Лише той, хто

знає історію та культуру своєї Батьківщини, може бути справжнім її громадянином, свідомим свого громадянського обов'язку.

Обов'язкова дисципліна «Актуальні питання історії та культури України» згідно освітньо-професійної програми «**Землекористування і оцінка земель**» за спеціальністю 106 Географія викладається студентам-географам бакалаврського рівня вищої освіти на I курсі денного відділення. Курс студенти вивчають протягом 1-го семестру.

Курс охоплює розвиток історії та культури України від найдавніших часів і до сьогодення. У зв'язку з цим він спирається на знання студентів із шкільного курсу історії України.

Мета даного курсу полягає у всебічному дослідженні історичних та культурних процесів на теренах України з давніх часів до початку ХХІ ст.

Завдання: опрацювати основну джерельну базу та історіографію з даної дисципліни; проаналізувати основні віхи в історії розвитку українських земель; з'ясувати основні тенденції історичного та культурного розвитку України, сформувані у здобувачів уявлення щодо оцінок найбільш актуальних подій історії України та її культури; проаналізувати їх різні напрями: економічні, культурні, суспільно-політичні, релігійні та інші; поглибити усвідомлення здобувачами сутності культури як основну форму цілеспрямованої людської діяльності.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати:**

- основні етапи розвитку суспільства на території України;
- загальні тенденції у формуванні держав на землях сучасної України;
- місце та роль загальноєвропейських процесів в історії України;
- основні форми і типи культури;
- основні етапи розвитку української культури, їхні стильові особливості;
- основні культурно-історичні центри;
- культурні традиції, свята українського народу, культурні особливості регіонів України;
- основні досягнення вітчизняного і зарубіжного мистецтва і видатних діячів культури України.

вміти:

- визначати хронологічну послідовність історичних подій, які відбувалися на землях України; пояснювати економічні та соціальні процеси на території України; характеризувати політико-адміністративний устрій України на різних історичних етапах, форми та засади функціонування української державності;
- визначати сутність української національної ідеї;
- визначати роль і місце української культури в світовій цивілізації, пояснювати історичну специфіку української національної культурної

традиції; застосовувати методи культурологічного аналізу щодо тенденцій сучасних соціокультурних трансформацій в Україні та світі, коментувати і пояснювати культурні події, виявляти глибинне значення змін у сучасній культурі, виокремлювати тенденції культурно-цивілізаційних процесів та перспективи розвитку суспільства в XXI ст.;

- аналізувати вчення основних філософських концепцій та тексти європейської та української традицій, спираючись на історію філософських вчень, формувати власну філософську позицію зі світоглядних питань;
- визначати тип політичної системи держави за її Конституцією, нормативно-правовими документами щодо формування та функціонування інститутів влади, політичних партій і суспільних об'єднань, використовуючи критерії класифікації політичних систем;
- розуміти сенс і основні напрями розвитку світового політичного процесу, мати уявлення про геополітичну обстановку, місце, роль і статус України в сучасному політичному світі.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.) та семінарських занять (10 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 1. Раннє Середньовіччя: українські землі в період Русі-України та феодалної роздробленості

Тема 2. Високе та пізнє Середньовіччя: українські землі у другій половині XIV - першій половині XVII ст.

Тема 3. Визвольна війна українського народу середини XVII ст.
Ранньомодерний час: українські землі у другій половині XVII-XVIII ст.

Тема 4. Україна наприкінці XVIII – першій половині XIX ст.

Тема 5. Соціально-економічний розвиток України у другій половині XIX ст.
Український національно-визвольний рух у другій половині XIX ст.. Україна в демократичній революції 1905-1907 рр.

Тема 6. Українські землі впродовж 1914-1920 рр. Україна в 20 – 30-ті рр.

Тема 7. Україна під час Другої світової війни.

Тема 8. Радянська Україна у другій половині ХХ ст.

Тема 9. Україна сучасна.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

Тема 10. Феномен культури. Основні зарубіжні та українські концепції культури.

Тема 11. Культура первісного суспільства. Історичні передумови виникнення української культури.

Тема 12. Культура Русі-України.

Тема 13. Культура Галицько-Волинського князівства.

Тема 14. Основні віхи української культури ХІV-ХVІ ст. Ренесанс в українській культурі. Романський стиль та готичний стиль.

Тема 15. Українська культура ХVІІ-ХVІІІ ст. Барокова культура.

Тема 16. Національно-культурне відродження в Україні ХІХ ст. Класицизм, романтизм, реалізм, модерн як напрями 19 століття.

Тема 17. Українська культура ХХ ст. Модернізм – культурний феномен ХХ століття.

Тема 18. Постмодерн як широка культурна течія. Розвиток української культури ХХІ ст.

Перелік рекомендованої літератури

До змістового модуля 1

Основна

1. Борисенко В. Й Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ ст. : навчальний посібник. К., 1996.
2. Грицак Я. Нарис історії України: Формування модерної української нації ХІХ – ХХ століття (Навчальний посібник). К., 1996.
3. Дорошенко Д. І. Нарис історії України : В 2 т. К., 1992.
4. Історія Одеси / Колектив авторів. Голов. ред. В. Н. Станко. Одеса: Друк, 2002. 560 с.
5. Історія України / кер. авт. кол. Ю. Зайцев. Львів, 2002.
6. Історія України / В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, О. І. Гуржій та ін.; під ред. В. А. Смолія. К., 1997.
7. Історія України ХХ ст. / За заг. ред. В. А. Смолія. К., 2002.

8. Історія України : Курс лекцій. Вип. 1. Від найдавніших часів до кінця до кінця XIX ст. К., 1991.
9. Історія України: нове бачення. У двох томах. Т. 1. К., 1995.
10. Лановик Б. Д. Матисякевич З. М., Матейко Р. М. Економічна історія України і світу. К., 1999. С. 572.
11. Магочій П. Р. Історія України. К.: Критика, 2007. 639 с.
12. Михальчук П. А. Куций І. П. Нова історія України. Ч. II. Тернопіль: Видавництво Астон, 2007. 480 с.
13. Полторак В. М. Хрестоматія з історії України. Одеса, 2021. 160 с.
14. Реєнт О. П. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). К., 2003. 340 с.
15. Сарбей В. Г. Національне відродження України. К.: Видавничий дім “Альтернативи”, 1999.
16. Субтельний О. Історія України. К., 1992.
17. “Українське питання” в Російській імперії (кінець XIX – початок XX ст.). Колективна наукова монографія в трьох частинах / Відп. ред. Сарбей В. Г. К., 1999.
18. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. К., 1997.

До змістового модуля 2

Основна

1. Історія української культури: навч.-метод. комплекс. Видатні діячі української культури. Біограф. Словник (від А до Я) / Упоряд. С. О. Костишева. К.: НТУУ «КПІ», 2013. Вип. I. 204 с.
2. Історія української культури: навч. посіб. / за ред. О. Ю. Павлової. К.: Центр учбової літератури, 2019. 368 с.
3. Історія української культури: підручник / за ред. В. О. Лозового. Харків : Право, 2013. 368 с.
4. Кислюк К. В. Українська культура I чверті XXI ст: повороти модернізаційних перетворень. Київ : Кондор-Видавництво, 2018. 196 с.
5. Огієнко І. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. К.: ЦУЛ, 2019. 141 с.
6. Хома І. Я., Сова А. О., Мина Ж. В. Історія української культури : навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 356 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт НБ ОНУ імені І. І. Мечникова. Постійна адреса: <http://library.onu.edu.ua>
2. <http://elib.nplu.org/> – бібліотека «Культура України».
3. <http://mari.kiev.ua/> – Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України.
4. Art of Ukraine // <http://www.art.kiev.ua/>.

5. ODP – Open Directory Project // <http://www.dmoz.org/World/Ukrainian>.
6. www.nbuv.gov.ua – офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
7. www.nplu.org – офіційний сайт Національної парламентської бібліотеки України.

ОЦІНЮВАННЯ

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою.

Протягом занять відбувається усний контроль (у ході опитування, бесіди, доповіді, читання тексту, повідомлення на задану тему й ін.); письмовий контроль (контрольна робота в письмовій формі, реферат); захист індивідуально-дослідного завдання; тестовий контроль.

Формою підсумкового контролю є залік у вигляді комплексного тестування. Бали накопичуються протягом занять – вони розподілені по таким видам контролю: усний контроль під час лекцій та семінарів – 30 балів, письмовий контроль – 30 балів, самостійна робота – 20 балів, тестовий контроль – 20 балів.

Самостійна робота студентів.

Самостійна робота передбачає підготовку до семінарських занять, прочитання спеціальної літератури, написання індивідуальної роботи, підготовка до тестового контролю.

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перескладання – допускається пропуск з поважної причини, засвідченої документально, а також до третини занять без документального підтвердження, проте з умовою відпрацювання пропущених завдань.

Політика щодо академічної доброчесності:

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ♦ самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ♦ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ♦ дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ♦ надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, іспиту, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника;
- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо;
- повідомлення суб'єкта, який здійснює фінансування навчання (проведення наукових досліджень), установи, що видала грант на навчання (дослідження), потенційних роботодавців, батьків здобувача вищої освіти про вчинене порушення;
- виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії або нарахування штрафних балів у такому рейтингу;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих Університетом пільг з оплати навчання;
- відрахування з Університету.

Політика щодо відвідування та запізнень: запізнення допускаються, проте не дозволяють отримати на занятті оцінки.

Мобільні пристрої: заборонено використовувати під час тестового контролю.

Поведінка в аудиторії: має відповідати етичним стандартам вихованої людини та не виходити за межі пристойності.